

גבי זרעמן (מימין עם רמקוד) כהפגנת עובדי "אל-על" בירושלים הוועד ממנו

בעלי השובה. הוא מתקשר אלי כל יום. הוא שלח מיכתב לבני, שבו טען נגד הכפייה הדתית. הוא טוען שאין לאלץ הכפייה אלא בדרכי נועם ושיכנוע. הרב כץ אמר לי, שלאגודת ישראל אין זכות להטיל הרם, אלא רק לרבנות הראשית. הרב כץ חושש שאם האגודה תמשיך לכ" פות על הציבור החילוני את רצונותיה, תהיה פה מילחמת אחים. הוא גם הסביר לי כי כדי להטיל הרם צריך לקרוא לאדם שלוש פעמים ולהזהיר אותו. ואחר כך, אחרי הטלת ההרם, אין מגע בין הגוף המהרים והגוף המוחרם. את יודעת מה? זה מצב אידיאלי! אסור יהיה להם לגעת באל-על. אתם לא פוחדים להפסיד אותם?

להפסיד אותם? הם לא נוסעים איתנו! הם נוסעים בקל"ח, בסוויטאייר. יש להם סוכן שמסדר להם יותר זול. הם אוכלים את הגלאט כושר שלהם במיטבח טרף. הם טוענים שזה כשר להדרין. אני מטיל ספק בכך. הם לא ססים באל-על, כך שאין בעיה.

מי הם, אם כך, הנוסעים החרדיים של "אל-על"?

אנשי חב"ד, אנשים רבים אחרים שהם דתיים. בודאי שאנחנו לא בונים על נוסע

האגודה. שפירא הוא נוסע קבוע?

שפירא כן. הוא וכל המיטענים שלו. אבל מאדם אחד אל-על לא תיושע. שפי

רא הוא אדם נחמד מאוד, נעים-שיחה, סוחר ממולת. הוא הציע לנו כל מיני הצ' עות, שהייתי קורא להן שוחד.

איזה סוג של הצעות?

מי הגה את הרעיון לא להרשות ליהודים חרדים לובשי קפ"ר טות לטוס ב"אל-על"?

קשה לומר של מי היה הרעיון. תאמיני לי שאנחנו, אנשי הוועד, נחשבים למתורנים. אנחנו נמצאים בלחצים איומים. אני שים דורשים מאיתנו לעשות פעולות יותר דראסטיות נגד הכפייה הדתית. אנשים רוצים לנקוט בצעדים יותר קיצוניים. יותר

750 עובדים של

"אל-על" היו מגוייסיים.

למי היה ראש למאבקים?

האגודה לא עוסקת

במילחמות, זלזלה היה זמן!

אלימים, ואנחנו כל הזמן ממתנינים. מנ" סים למנוע אלימות. שוחחתי רק השבוע עם מנחם פורוש מהאגודה. הוא טען ש" הוא יודע שהם אשמים במצב שאלינו נק" לענו. הוא הודה שהוא חייב לרצות את הרבנים עד ה'1 בספטמבר, ולא — יטילו עלינו הרבנים הרם. אני נמצא בקשר עם הרב עמי כץ מעיר-אובות, שמתעסק עם

יוצא. לי יש צ'אנס שינתנו לי עוד איזה חצי שנה — שנה.

אחרי 14 שנות עבודה כחבר רה אתה מאמין שיפטר אותך תוך חצי שנה-שנה?

איזה סיכוי יש לאל-על להחזיק מעמד? מכסימום שנתיים. החברה תתגמד. אין מנוס מזה. אל-על היא חברה בעלת מר ניטין לא מבחינת צי מטוסים, כי אם מב" חיות ביצועים. החברה לא תוכל להחזיק די מטוסים. בסוף היא תהיה כמו חנוף, כמו ארקיע, לשימוש שרים בנסיעותיהם לחו"ל.

אל תשכחי שלאל-על יש יעדים נוספים, מלבד הטסת נוסעים לחו"ל. אל תשכחי כי אל-על היא נושאת הדגל הישראלי לניירובי, לדרום-אפריקה, לתורכיה. אל תשכחי את מיבצעי יוסי-כיפור. אל תשכחי

קבלנו הוראה להפוך

למטוס-נוסעים

למילחמה

הזאת,

שלחתי אותם ל"ארקיע"!

את מיבצעי איראן, כאשר מטוסי אל-על נחתו בטהראן כשהמייני כבר השתלט עליה. אל תשכחי שלאל-על יש מטוסי מטען מדגם ג'מבו. החקלאים חייבים לייצא לשוקי אירופה ביום ראשון. אם אל-על לא תטוס בשבת, יעשו זאת חברי רות זרות. אל-על תיאלץ למכור את מטוסי-המטען, ומה יהיה אם חלילה יקרה עוד יוסי-כיפור כזה? באילו מטוסים יביאו את המיטען שהביאו אז?

אספר לך סיפור: קיבלנו הוראה להפוך מטוס-נוסעים למטוס-מיטען.

במילחמה הזאת. אמרתי למי שנתנה את ההוראה: לכו לכו, לארקיע, למה את באה אלינו?

למרות מאבקים הצודק, אתם סובלים מדעות-קהל עויינות. אנשים לא אוהבים את עובדי "אל-על". טוענים שאתם מרוויחים משכר רות גבוהות, מנקרים עיניים כי נסיעותיכם לחו"ל.

לא הייתי מגויס בעניין הזה. יחסית לשוק העולמי, אנחנו מרוויחים מעט מאוד, וגם יחסית לבעלי מיקצועות חופשיים דור מים בארץ. אני נוסע במכונית מדגם 1970, גר בדירת שלוש חדרים בחולון. יחסית לשכני העוסקים בשאר מיני מיקצועות, אין לי יתרונות כלכליים. אני חי כל הזמן באובר-דראפט. ובאשר לטיסות החינם — זה מעוגן בחוק יאטא, שאל-על חברה בו. לעובד בחברת-העופה מגיע כרטיס אחד בשנה, וזה לא על חשבון אל-על ולא על חשבון אף אחד. ואת רוצה שאני אגלה לך משהו? יש מיקרים שאני מגיע עשר פעמים לשדה וחוזר הביתה, כי אין מקום. אנשים נתקעים בשדות-העופה בגלל חוסר מקום. חוזרים בדרכים עקלקלות כדי לא לאחר לעבודה, וזה עולה להם יותר כסף מכרטיס רגיל — זה נקרא מנקר עיניים? מה זה היום כרטיס-טיסה? זה הסיפור הזול. הבעיה היא השהייה בחו"ל, לא כרטיס-טיסה.

ובכל זאת, דעת-הקהל אינה אזהרת?

היתה לנו בעיה עם דעת-קהל. עשינו שבועיים החתמה על עצומה שקראנו לה להיות עם חופשי בארצנו, נגד הפסקת הטיסות, נגד כפייה דתית. חתמו יותר ממאה אלף אזרחים. נדחקו בתור כדי לחתום. היו שאמרו לנו: "אנחנו לא ער שים את זה בגלל אל-על אלא בגלל הכי-פיה הדתית. אנחנו זוכרים לכם שביתות ומאבקים". הסברנו להם, דיברנו איתם. יש לי הרגשה שדעת-הקהל השתנתה לטור בתנו בצורה דראסטית. רק בגלל הכפייה הדתית.

מי אמר לך כך?

רוב חברי הקואליציה.

מי? תן לי שמות.

חברי-הכנסת דן תיכון, דרור זיגרמן, מיכאל קליינר.

אמרו שיצביעו כניגוד למצי-פונם?

זיגרמן נמנע. לתיכון יש בעיה — הוא איש כלכלה מובהק. הוא טען שאינו רואה מקום להפסקת הטיסות. אבל אמר שלא תהיה לו ברירה. אם תהיה סכנה שהממ"שלה תיפול, ייאלץ להצביע נגדנו.

בניגוד למצפוננו?

בפירוש. עשינו ביום החמישי הפגנת תמיכה ליד ביתו. רצינו לחזק אותו, שי-צביע בעדנו ונגד סגירת אל-על בשבתות.

תל-אביבי של אברהם שפירא, החרמת נוסעים חרדיים. כמה זמן יימשך המאבק המתון הזה? גבי זרעמן מספר על עיתון בשם "בני-ברק", היוצא לאור בעיר ה"חרדית. העיתון מנבא הפגנות אלימות של עובדי "אל-על" בשבתות. גבי זרעמן אומר: למה שלא נאמץ לנו כמה מהרע"ינות של העיתון?

הוא שלח אותי לכתובת ברחוב בר-כוכבא בבני-ברק. שם, בחנות למכירת תקליטים וצורכי-חשמל, תלו שלט מאיר עיניים: "הכניסה לכלבים ולעובדי אל-על אסורה". מישהו אמר משהו על אנטי-שמיות?

מתן התחלתם את פעולות המחאה שלכם באופן מעשי?

כל העניין התחיל בפברואר. בדיוק אז נבחרתי לחבר-ועד. ברגע שנפלה ההחלטה לסגור אל-על בשבתות, ביררנו מה קורה, ואחרי בדיקות הסתבר שהנזקים שייגרמו לחברה עצומים. יש דוחות הר מדברים על נזק של 150 מיליון דולר למ-שק. ועל יותר מ-40 מיליון דולר נזק ל-אל-על. אני לא אומר שאני דואג בראש וראשונה למשק. מה שמדאיג אותי הם פיטורים עובדים באל-על. בפברואר דובר על פיטורים של 300 איש. כעת מדברים על מיספר גבוה פי שלושה.

אחרי העניין הזה עשינו שלושה חוד"שים בנסיונות שיכנוע. עד המילחמה עשינו שדולה (לובינג) קבועה בכנסת. נפגשנו עם כל השרים. ניסינו להסביר ולשכנע. קיוונו להשיג את המטרה. הרי ההחלטה הזאת אינה הגיונית. אין לה צידוק, לא כלכלי ולא מוסרי. כולם מודים בזה.

מי זה כולם?

כל חברי הכנסת. לבד מחברי אגודת ישראל, שדיברנו איתם.

הבטיחו לכם שיתמכו בכם בהצבעה בוועדת הכספים?

זו הבעיה. כולם טוענים שהם איתנו, אבל מודים שאם בגלל הצבעתם בעדנו יהיה חשש לפילת הממשלה או לפירוק הקואליציה, יצביעו נגד.

בניגוד לצד מצפונם?

בדיוק.

מי אמר לך כך?

רוב חברי הקואליציה.

מי? תן לי שמות.

חברי-הכנסת דן תיכון, דרור זיגרמן, מיכאל קליינר.

אמרו שיצביעו כניגוד למצי-פונם?

זיגרמן נמנע. לתיכון יש בעיה — הוא איש כלכלה מובהק. הוא טען שאינו רואה מקום להפסקת הטיסות. אבל אמר שלא תהיה לו ברירה. אם תהיה סכנה שהממ"שלה תיפול, ייאלץ להצביע נגדנו.

בניגוד למצפוננו?

בפירוש. עשינו ביום החמישי הפגנת תמיכה ליד ביתו. רצינו לחזק אותו, שי-צביע בעדנו ונגד סגירת אל-על בשבתות.

יחסית לשוק העולמי

אנחנו מרוויחים מעט

מאוד, וגם יחסית לבעלי

מיקצועות חופשיים בארץ

היא תתמוטט.

את לא מתארת לעצמך איון מכה נפלה עלינו! הפסקנו את הפעילות במילחמה.

750 עובדים של אל-על היו מגוייסיים. למי היה ראש למאבקים? מי העלה בדעתו שי-בתוך כל הבלגאן של המילחמה והצרות האיומות ימשיכו לדחוף את עניין אל-על?

אבל זה נדחף, כי האגודה אינה עוסקת במילחמות. אנשיה לא משרתים בצבא.

אז היה להם זמן לדחוף את עניין סגירת אל-על בשבתות. אני אומר לך: אל-על תתמוטט אם ישביתו אותה 70 יום בשנה.

מי יהיו הראשונים שיפוטרו?

בכל הסקטורים יהיו פיטורים: תחזוקה, טייסים, מהנדסים, טכנאים, פקידים — כולם.

לפי איזה קריטריון?

קריטריון טבעי של אחרון בא ראשון